

Hyvä ulkoasiainvaliokunnan jäsen,

Lähestymme teitä suomalaisten kehitysjärjestöjen keskeisillä näkemyksillä Ukrainan jälleenrakentamiseen liittyen.

Sotatoimien jatkuessa on pöydille ruvennut ilmestymään Ukrainan jälleenrakennussuunnitelmia. Ulkoasiainvaliokunta on todennut saaneensa selvityksen, jonka mukaan ”ulkoministeriössä kartoitetaan parhaillaan erilaisia jälleenrakennuskeinoja, muun muassa kehityspankkien kautta, mutta myös lahjamuotoista apua tullaan tarvitsemaan”.

Kaikki Ukrainan tulevaisuutta koskevat suunnitelmat ja selvitykset tulee tehdä yhdessä ukrainalaisten kanssa.

Ukrainassa on toimiva keskusvalta ja osaavia kansalaisjärjestöjä, sekä Euroopan yksi vahvimista teknologia- ja innovaatiosektoreista. Samaan aikaan tulee tiedostaa Ukrainassa rehottava korruptio ja alueella toimiva järjestäytynyt rikollisuus sekä heikko tasa-arvo tilanne. Suomen ja EU:n tulee oppia ontuvista yrityksistään tukea oikeusvaltion kehitystä Kosovossa, eikä tuomita Ukrainaa vastaavanlaiseen heikon hallinnon kierteeseen hallitsemattomasti kaatamalla huimia summia maan jälleenrakentamiseen.

Sillä, kuka osallistuu jälleenrakentamista koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon on keskeinen merkitys. Mahdollisuus päätöksentekoon osallistumisesta tulee taata usein marginaaliin jääville henkilöille. Ukrainassa kasvaa merkittävästi sodan seurauksena vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien ihmisten määrä, väestö on ikääntyvää, ja Ukrainan monikulttuuriseen yhteiskuntaan kuuluu myös kieli- ja kulttuurivähemmistöjä, kuten romanit.

Kansalaisjärjestöyhteistyön ja kansalaisyhteiskunnan merkitys on tunnistettava ja tunnustettava sitoutuen tasa-arvoiseen, osallistavaan kumppanuuteen. Tähän viittaa myös muun muassa YK:n turvallisuusneuvoston Naiset, rauha ja turvallisuus sekä Nuoret, rauha ja turvallisuus – päätöslauselmat. Suomalaisilla toimijoilla on tunnetusti erityisosaamista näiden toimeenpanossa, kuten myös vammaisten ihmisten huomioimisessa kriiseissä. Päätöslauselmilla 1820 ja 1888, jotka edellyttävät, että rauhanneuvotteluissa käsitellään seksuaalisen väkivallan kysymyksiä, on myös surullisen suuri merkitys Ukrainan kontekstissa.

Jälleenrakennus on mahdollisuus rakentaa tasa-arvoisempaa, yhdenvertaisempaa, inklusiivisempaa, ja kestävämpää yhteiskuntaa. Investoinneilla, infrastruktuurihankkeilla, työllisyystoimilla ja verotukseen liittyvillä päätöksillä muovataan yhteiskuntaa ja määritellään syrjimättömyyden ja eriarvoisuuden taso. Uudenlaisten rakenteiden luominen vaatii johdonmukaisuutta sekä osallisuuden asettamista lähtökohdaksi alusta asti. Tämä mahdollistuu vain ihmisoikeusperustaisella lähestymistavalla, jossa kansainväliset rauhantyötä ja jälleenrakentamista koskevat normit toimenpannaan alusta asti. Yhteiskuntarakenteet eivät ilmene vaan ne tehdään.

Ehdotamme, että ulkoasiainvaliokunta järjestää Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelmiin liittyvän kuulemisen, jossa asiantuntijat voivat tuoda kattavammin huomioitaan esille. Suomalaisten järjestöjen ainutlaatuinen osaaminen sekä pitkäaikaiset kumppanuudet, kuten esimerkiksi vuosien mittainen erityissuhde Ukrainan vammaistoimijoihin, asettaa mahdollisuudet eri sektoreiden väliselle yhteistyölle, jota tulisi hyödyntää Ukrainan jälleenrakentamistyön suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yhteistyöterveisin,

Maria Mekri, Toiminnanjohtaja, SaferGlobe

Tuomas Tuure, Vaikuttamistyön koordinaattori, Abilis-säätiö

Eppu Mikkonen, Kehityspolitiikan asiantuntija, Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo

Silla Ristimäki, Kehityspolitiikan asiantuntija, Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo